

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра кримінально-правових дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 08 Право

спеціальність: 081 Право

освітня програма: Право

вид дисципліни: вибіркова

факультет: юридичний

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

«28» серпня 2024 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Харченко Вадим Борисович, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін; Житний Олександр Олександрович, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін; Терещук Сергій Сергійович, к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін.

Програму схвалено на засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

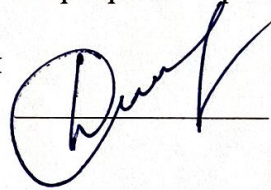
В.о. завідувача кафедри
кримінально-правових дисциплін

Гліб РИБАЛКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право

Гарант освітньої професійної програми

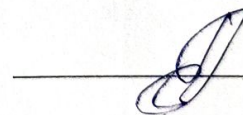

Дмитро ЛУК'ЯНЕЦЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра (перший рівень вищої освіти) спеціальності 081 Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка фахівців, які мають високу правосвідомість та правову культуру, оволодіння здобувачами вищої освіти знань про правила та особливості кримінально-правової оцінки діянь, передбачених чинним законодавством про кримінальну відповідальність, навичками щодо правильного застосування загальних інститутів кримінального права при вирішенні практичних задач та щодо здійснення процесу кваліфікації кримінальних правопорушень, у тому числі щодо розмежування окремих кримінальних правопорушень один від одного та відмежування кримінальних від інших правопорушень, а також вмінням здійснювати пошук та критичний аналіз матеріалів право застосовної діяльності при вирішенні конкретних практичних завдань.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких загальних компетентностей:

– у межах формування ЗК-3 (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу):

- *знати*: кримінально-правову методологію;
- *вміти*: надавати кримінально-правову характеристику об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень, передбачених Особливою частиною Кримінального кодексу України
- *мати навички*: здійснення кримінально-правової оцінки діянь, описаних у фабулах завдань;

– у межах формування ЗК-34 (здатність спілкуватися державною мовою, вміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне й писемне мовлення з питань кримінального права):

- *знати*: основну термінологію кримінального права державною мовою;
- *вміти*: логічно й обґрунтовано викладати свою думку в усній та письмовій формі з питань кваліфікації кримінальних правопорушень;
- *мати навички*: письмового викладення рішень практичних завдань; виступів як обвинувача, захисника або судді при моделюванні судових засідань на практичних заняттях.

– у межах формування ЗК-6 (здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону):

- *знати*: завдання, функції та принципи кваліфікації кримінальних правопорушень; прийоми та способи тлумачення кримінального законодавства;
- *вміти*: критично осмислювати навчальний матеріал, відстоювати свою позицію з проблемних питань та знаходити аргументи на її користь у доктринальних джерелах та нормативно-правових актах;
- *мати навички*: здійснення пошуку та систематизації норм кримінального права України;

– у межах формування ПК-4 (здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону):

- *знати*: зміст постанов Пленуму Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, апеляційних судів м. Києва та областей

України; статистичні дані Державної судової адміністрації України з питань кваліфікації кримінальних правопорушень;

- *вміти*: застосовувати норми кримінального права у різноманітних ситуаціях;
- *мати навички*: установлювати зміст кримінально-правових норм Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України;

– у межах формування ПК-6 (вміння юридично правильно кваліфікувати факти й обставини):

- *знати*: алгоритм кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень;
- *вміти*: здійснювати кримінально-правову кваліфікацію кримінальних правопорушень;
- *мати навички*: проводити розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень та відмежування кримінальних правопорушень від дисциплінарних, адміністративних та цивільних правопорушень;

– у межах формування ПК-7 (здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків):

- *знати*: актуальний стан законодавства про кримінальну відповідальність;
- *вміти*: застосовувати норми Загальної та Особливої частин кримінального законодавства, враховуючи положення Конституції України, міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, загальні принципи кримінального права та принципи його інститутів;
- *мати навички*: правильного застосування норм загальних інститутів кримінального права при вирішенні питань кваліфікації кримінальних правопорушень;

– у межах формування ПК-8 (розуміння необхідності поваги до честі та гідності особистості, захисту прав і свобод людини і громадянина):

- *знати*: види та причини посилок при кваліфікації кримінальних правопорушень, способи їх усунення;
- *вміти*: здійснювати пошук та критичний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при вирішенні конкретних практичних завдань;
- *мати навички*: вирішення складних питань щодо розуміння та застосування норм Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України із урахуванням тенденцій правозастосовної практики та застосуванням підходів, висвітлених у спеціальній літературі;

– у межах формування ПК-13 (здатність тлумачити нормативно-правові акти, надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації):

- *знати*: види та способи тлумачення норм Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України;
- *вміти*: тлумачити норми Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України;
- *мати навички*: роз'яснення зацікавленим особам змісту норм Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	8 год.

Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Самостійна робота	
42 год.	78 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

- ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;
- ПРН 3. Проводити збір й інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;
- ПРН 12. Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Студент має:

знати:

– поняття, підстави та види кримінально-правової кваліфікації та її значення; особливості кваліфікації закінченого і незакінченого кримінального правопорушення та правила такої кваліфікації; загальні правила кримінально-правової кваліфікації діянь, вчинених у співучасті, множинності кримінальних правопорушень, кваліфікації при конкуренції норм; кваліфікація при помилці злочинця, розмежування між основними складами кримінальних правопорушень.

вміти:

– розмежовувати одне кримінальне правопорушення від іншого, а також кримінально протиправні діяння від незлочинних;

– давати повну й обґрунтовану кримінально-правову оцінку вчиненим діянням та наслідкам порушення прав людини у результаті допущення помилок при кваліфікації суспільно небезпечних діянь;

мати навички:

– застосування положень законодавства про кримінальну відповідальність при оцінці різних діянь.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Перший блок тем

Основи вчення про кваліфікацію кримінальних правопорушень

Тема 1. Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації

Поняття кримінально-правової кваліфікації. Місце кримінально-правової кваліфікації у процесі застосування заходів кримінально-правового характеру. Види кримінально-правової кваліфікації. Значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Стадії та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень. Формула кваліфікації. Структура

кримінально-правової норми. Значення практики Європейського суду з прав людини; узагальнень судової практики, здійснені Верховним Судом України, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ, апеляційними судами м. Києва та областей України. Проблемні аспекти визначення місця судового прецеденту у кримінальному праві України. Принципи кримінально-правової кваліфікації.

Тема 2. Підстави кримінально-правової кваліфікації

Поняття і види підстав кваліфікації кримінальних правопорушень. Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації. Проблеми встановлення юридичної підстави кримінально-правової кваліфікації. Склад кримінального правопорушення та його значення для кримінально-правової кваліфікації. Кваліфікація за ознаками об'єкта кримінального правопорушення та за ознаками об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення та за ознаками суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Особливості конкретизації окремих різновидів ознак юридичного складу кримінального правопорушення при кримінально-правовій кваліфікації.

Тема 3. Кваліфікація кримінального правопорушення з урахуванням стадії його вчинення

Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Правила кваліфікації незакінченої кримінально протиправної діяльності. Кваліфікація готування до вчинення кримінального правопорушення. Кваліфікація окремих видів замаху на кримінальне правопорушення. Значення добровільної відмови при незакінченому кримінальному правопорушенні для кваліфікації вчиненого. Формула кваліфікації при попередній злочинній діяльності.

Тема 4. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті

Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті. Особливості кваліфікації співучасті з врахуванням виду співучасника. Особливості кваліфікації співучасті з урахуванням її форми. Кваліфікація невдалої співучасті та співучасті у незакінченому кримінальному правопорушенні. Особливості кваліфікації співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. Особливості кваліфікації причетності до кримінального правопорушення. Формула кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.

Тема 5. Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень

Загальні положення кваліфікації множинності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації сукупності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації рецидиву кримінальних правопорушень. Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених кримінальних правопорушень, їхня відмінність від множинності кримінальних правопорушень.

Тема 6. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції та колізії кримінально-правових норм

Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм. Проблемні аспекти виділення конкуренції кількох спеціальних норм та особливості кваліфікації їх видів. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції статей (частин статей) про простий, кваліфікований та особливо кваліфікований склади кримінальних правопорушень. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та особливо привілейований склади кримінальних правопорушень. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та кваліфікований склади

кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції частини і цілого.

Тема 7. Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві

Кваліфікація при юридичній помилці. Особливості кваліфікації при помилці в об'єкті та предметі. Особливості кваліфікації при помилці в особі потерпілого. Кваліфікація замаху з непридатними засобами. Кваліфікація при помилці розвитку причинного зв'язку. Кваліфікація при помилці у суспільно небезпечних наслідках. Кваліфікація посягання при відхиленні дії.

Тема 8. Розмежування кримінальних правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації

Поняття і значення розмежування кримінальних правопорушень. Розмежування окремих складів кримінальних правопорушень. Особливості відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень.

Тема 9. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що виключають їх кримінальну протиправність

Поняття та види обставин, які виключають кримінальну протиправність діяння та загальні положення кваліфікації діянь, вчинених при таких обставинах. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених розділом VIII Загальної частини КК. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності обставин, що виключають кримінальну протиправність, передбачених Особливою частиною КК.

Тема 10. Кваліфікація позитивної посткримінальної поведінки

Позитивна посткримінальна поведінка у системі інститутів кримінального права України. Особливості кваліфікації при позитивній посткримінальній поведінці.

Тема 11. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу кримінального правопорушення

Поняття і значення відсутності складу кримінального правопорушення. Кваліфікація за відсутності об'єктивних ознак складу кримінального правопорушення. Кваліфікація за відсутності ознак суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності вини.

Тема 12. Помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень

Поняття помилок у кваліфікації кримінальних правопорушень та наслідки таких помилок. Види помилок у кваліфікації кримінальних правопорушень. Фактори, що зумовлюють помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень. Виявлення, усунення та попередження помилок у кримінально-правовій кваліфікації.

Тема 13. Зміна кримінально-правової кваліфікації

Поняття, підстави та межі зміни кримінально-правової кваліфікації. Кваліфікація кримінальних правопорушень при змінах у кримінальному законодавстві. Кваліфікація при змінах фактичних матеріалів справи. Зміна кваліфікації у зв'язку із виправленням помилки у застосуванні закону, що не пов'язана із зміною закону та фактичними матеріалами справи. Межі та порядок зміни кримінально-правової кваліфікації.

Другий блок тем
Кваліфікація окремих видів кримінальних правопорушень

Тема 14. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи

Загальні засади відмежування кримінальних правопорушень від цивільних та адміністративних правопорушень. Загальні питання кваліфікації убивств. Поняття «вбивство», його об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види вбивств. Момент початку та закінчення життя. Кваліфікація вбивств при конкуренції обтяжуючих і пом'якшуючих обставин. Особливості кваліфікації простого складу умисного вбивства (ч. 1 ст. 115 КК України). Розмежування умисного вбивства (ст. 115 КК) із тяжким тілесним ушкодженням, внаслідок якого сталася смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК), та вбивством через необережність (ст. 119 КК). Кваліфікація вбивства при помилці в особі потерпілого та при відхиленні дії. Загальні питання кваліфікації тілесних ушкоджень. Поняття та ознаки тяжкого тілесного ушкодження, його види. Розмежування тілесних ушкоджень із спричиненням іншої шкоди здоров'ю, що не є тілесним ушкодженням. Розмежування залишення в небезпеці (ст. 135 КК) із ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК).

Тема 15. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності

Предмет кримінальних правопорушень проти власності: ознаки та розміри. Відмежування відсутності розміру предмета кримінальних правопорушень проти власності від малозначності діяння. Розмежування крадіжки (ст. 185 КК) із грабежем (ст. 186 КК) та шахрайством (ст. 189 КК). Розмежування крадіжки (ст. 185 КК) із привласненням, розтратою майна або зловживанням ним шляхом заволодіння службовим становищем (ст. 191 КК) та незаконним привласненням особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї (ст. 193 КК). Розмежування розбою (ст. 187 КК) із насильницьким грабежем (ч. 2 ст. 186 КК) та бандитизмом (ст. 257 КК). Розмежування вимагання (ст. 189 КК) із розбоєм (ст. 187 КК) та насильницьким грабежем (ч. 2 ст. 186 КК). Розмежування привласнення, розтрати майна або зловживанням ним шляхом заволодіння службовим становищем (ст. 191 КК) зі зловживанням владою або службовим становищем (ст. 364 КК).

Тема 16. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки

Розмежування створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній (ст. 255 КК) із бандитизмом (ст. 257 КК). Ознаки банди та злочинної організації. Співвідношення між поняттями «банда», «злочинна організація», «організована група». Розмежування терористичного акту (ст. 258 КК) із диверсією (ст. 113 КК) та завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності (ст. 259 КК).

Тема 17. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Розмежування зловживанням владою або службовим становищем (ст. 364 КК) із перевищенням влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК). Поняття та види неправомірної вигоди, істотної шкоди та тяжких наслідків у кримінальних правопорушеннях у сфері службової діяльності.

Тема 18. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності

Розмежування порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК) із порушенням чинних на транспорті правил (ст. 291 КК). Розмежування групового порушення громадського порядку (ст. 293 КК) із масовими заворушеннями (ст. 294 КК) та закликами до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст. 295 КК). Хуліганство (ст. 296 КК): відмежування від дрібного хуліганства (ст. 173 КУпАП), особливості розмежування зі кримінальними правопорушеннями проти життя та здоров'я та проти власності.

Характеристика понять «особлива зухвалість», «винятковий цинізм», мотиву явної неповаги до суспільства.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у т. ч.					усього	у т. ч.				
		л	п	інд.	к.р.	с.р.		л	п	інд.	к.р.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Перший блок тем												
Тема 1. Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації	6	2	2	–	–	4	5	2	2	–	–	1
Тема 2. Підстави кримінально-правової кваліфікації	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 3. Кваліфікація кримінального правопорушення з урахуванням стадії його вчинення	5	2	2	–	–	1	5	–	–	–	–	5
Тема 4. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті	6	2	2	–	–	2	5	–	–	–	–	5
Тема 5. Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень	5	2	2	–	–	1	5	–	–	–	–	5
Тема 6. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції та колізії кримінально-правових норм	5	2	–	–	–	3	5	2	–	–	–	3
Тема 7. Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 8. Розмежування кримінальних правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації	4	1	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 9. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що виключають їх кримінальну протиправність	4	1	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 10. Кваліфікація позитивної посткримінальної поведінки	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 11. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу кримінального	4	1	–	–	–	3	5	1	–	–	–	4

правопорушення												
Тема 12. Помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень	4	1	2	–	–	1	5	1	–	–	–	4
Тема 13. Зміна кримінально-правової кваліфікації	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Разом за розділом 1	63	22	10	–	–	31	65	6	2	–	–	57
Другий блок тем												
Тема 14. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	6	2	2	–	–	2	5	–	–	–	–	5
Тема 15. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності	5	2	2	–	1	1	5	2	2	–	1	1
Тема 16. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 17. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	5	2	–	–	–	3	5	–	–	–	–	5
Тема 18. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності	6	2	2	–	–	2	5	–	–	–	–	5
Разом за розділом 2	27	10	6	–	1	11	25	2	2	–	1	21
Усього годин	90	32	16	–	1	42	90	8	4	–	1	78

* проведення аудиторних занять здійснюється у змішаній формі навчання, яка поєднує безпосередні та опосередковані форми взаємодії студентів та викладача. Лекції та семінарські заняття проводяться у онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Google Meet, а також сервісу Googl Classroom.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації	2/2
2.	Підстави кримінально-правової кваліфікації	2
3.	Кваліфікація кримінального правопорушення з урахуванням стадії його вчинення	2
4.	Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції та колізії кримінально-правових норм	2

5.	Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу кримінального правопорушення	2
6.	Помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень	2
7.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	2
8.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності	2
	Разом:	16/4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації	2/1
2.	Підстави кримінально-правової кваліфікації	3/5
3.	Кваліфікація кримінального правопорушення з урахуванням стадії його вчинення	1/5
4.	Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті	2/5
5.	Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень	1/5
6.	Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції та колізії кримінально-правових норм	3/3
7.	Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві	3/5
8.	Розмежування кримінальних правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації	3/5
9.	Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що виключають їх кримінальну протиправність	3/5
10.	Кваліфікація позитивної посткримінальної поведінки	3/5
11.	Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу кримінального правопорушення	3/4
12.	Помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень	1/4
13.	Зміна кримінально-правової кваліфікації	3/4
14.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	2/5
15.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності	1/1
16.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки	3/5
17.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	3/5
18.	Питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності	2/5
	Разом:	42/78

Форми контролю виконання самостійної роботи – конспект питання з тем, віднесених на самостійний розгляд (теми 2,6,7,8,9,10,11,13,16,17), опитування (тема 15), вирішення практичних занять (теми 1,3,4,5,12,14,15,18).

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом на 2023/2024 навчальний рік не передбачені.

7. Методи навчання

Методи навчання – це впорядковані способи діяльності науково-педагогічного працівника і здобувача вищої освіти, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності.

При викладанні та опануванні студентами навчальної дисципліни «Кримінальне право (Особлива частина)» використовуються наступні методи навчання:

- словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо (розповідь, пояснення, лекція, бесіда);
- наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків, відео тощо;
- практичні – формування вмій, навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні практичних і семінарських занять.

Крім того, за рівнем самостійної розумової діяльності застосовуються методи:

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

При викладанні навчальної дисципліни «Кримінальне право (Особлива частина)» використовуються такі види контролю результатів навчання: поточний впродовж семестру, контрольна робота, передбачена навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, підсумковий семестровий екзамен.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять впродовж семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на семінарських заняттях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо.

Контрольна робота виконується у формі тесту на останньому семінарському занятті, містить 20 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному, для заочної форми навчання 25 питань.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт з цієї навчальної дисципліни, передбачених навчальним планом та набрання мінімум 10 балів.

Екзамен складається за екзаменаційними білетами, затвердженими кафедрою. Викладач в обов'язковому порядку повинен ознайомити студентів зі змістом екзаменаційних питань, зразком екзаменаційного білету на початку вивчення навчальної дисципліни. Екзаменаційний білет складається з двох форм завдань: відповідей на відкриті питання та тестове завдання. Він містить два відкритих питання та 30 тестових питань по

чотири варіанти відповіді в кожному. У разі складання екзамену в дистанційній формі екзаменаційна робота містить 40 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні екзамену з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти впродовж семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання, які виносяться на складання поточного та підсумкового контролю

1. Поняття кримінально-правової кваліфікації.
2. Принципи кримінально-правової кваліфікації.
3. Види та функції кримінально-правової кваліфікації. Значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Структура кримінально-правової кваліфікації.
5. Структура кримінально-правової норми.
6. Стадії та етапи кримінально-правової кваліфікації. Формула кваліфікації.
7. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України та рішень Верховного та спеціалізованих судів для кримінально-правової кваліфікації. Проблемні аспекти визначення місця судового прецеденту у кримінальному праві України.
8. Поняття і види підстав кримінально-правової кваліфікації.
9. Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації.
10. Проблеми встановлення юридичної підстави кримінально-правової кваліфікації.
11. Склад кримінального правопорушення та його значення для кримінально-правової кваліфікації.
12. Кваліфікація за ознаками об'єкта кримінального правопорушення.
13. Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони кримінального правопорушення.
14. Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.
15. Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення.
16. Особливості конкретизації окремих різновидів ознак юридичного складу кримінального правопорушення при кримінально-правовій кваліфікації.
17. Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення.
18. Особливості кваліфікації готування до кримінального правопорушення.
19. Особливості кваліфікації замаху на кримінальне правопорушення.
20. Особливості кваліфікації у зв'язку з добровільною відмовою при незакінченому кримінальному правопорушенні.
21. Формула кваліфікації при попередній кримінально протиправній діяльності.
22. Загальні положення кримінально-правової кваліфікації при співучасті у кримінальному правопорушенні.
23. Особливості кримінально-правової кваліфікації при співучасті з врахуванням виду співучасника.
24. Особливості кримінально-правової кваліфікації при співучасті з урахуванням її форми.
25. Кваліфікація невдалої співучасті, опосередкованого виконання та ексцесі виконавця.
26. Особливості кваліфікації співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом.
27. Особливості кваліфікації причетності до кримінального правопорушення.
28. Формула кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.
29. Загальні положення кваліфікації множинності кримінальних правопорушень.

30. Особливості кваліфікації сукупності кримінальних правопорушень.
31. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень.
32. Особливості кваліфікації рецидиву кримінальних правопорушень.
33. Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених кримінальних правопорушень, відмінності від кваліфікації множинності кримінальних правопорушень.
34. Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії.
35. Особливості кримінально-правової кваліфікації при конкуренції загальної та спеціальної норм.
36. Проблемні аспекти виділення конкуренції кількох спеціальних норм та особливості кримінально-правової кваліфікації їх видів.
37. Кримінально-правова кваліфікація при конкуренції статей (частин статей), які встановлюють простий, кваліфікований та особливо кваліфікований склади кримінального правопорушення.
38. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та особливо привілейований склади кримінальних правопорушень.
39. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та кваліфікований склади кримінальних правопорушень.
40. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції частини і цілого.
41. Кримінально-правова кваліфікація при різних видах юридичної помилки.
42. Особливості кваліфікації при помилці в об'єкті та предметі.
43. Особливості кваліфікації при помилці в особі потерпілого.
44. Кваліфікація замаху з непридатними засобами.
45. Кваліфікація при помилці у розвитку причинного зв'язку.
46. Кваліфікація при помилці у суспільно небезпечних наслідках.
47. Кримінально-правова кваліфікація при відхиленні дії.
48. Поняття і значення розмежування кримінальних правопорушень.
49. Розмежування окремих складів кримінальних правопорушень.
50. Особливості відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень.
51. Поняття та види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, та загальні положення кваліфікації діянь, вчинених за таких обставин.
52. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, що виключають їх кримінальну протиправність.
53. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності обставин, що виключають злочинність, передбачених Особливою частиною КК.
54. Позитивна посткримінальна поведінка у системі інститутів кримінального права України та її вплив на кримінально-правову кваліфікацію.
55. Поняття відсутності складу кримінального правопорушення та її значення для кримінально-правової кваліфікації.
56. Кримінально-правова кваліфікація за відсутності об'єктивних ознак складу кримінального правопорушення.
57. Кримінально-правова кваліфікація за відсутності ознак суб'єкта кримінального правопорушення.
58. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності вини.
59. Поняття та види неправильної кримінально-правової кваліфікації.
60. Поняття і підстави зміни кримінально-правової кваліфікації.
61. Межі та порядок зміни кримінально-правової кваліфікації.
62. Загальні питання кваліфікації убивств. Поняття «вбивство», його об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види вбивств. Момент початку та закінчення життя.
63. Кваліфікація вбивств при конкуренції обтяжуючих і пом'якшуючих обставин. Особливості кваліфікації простого складу умисного вбивства (ч. 1 ст. 115 КК України). Розмежування умисного вбивства (ст. 115 КК України) і тяжкого тілесного ушкодження,

- що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України), та вбивства через необережність (ст. 119 КК України).
64. Кваліфікація вбивства при помилці суб'єкта кримінального правопорушення в особі потерпілого.
  65. Загальні питання кваліфікації тілесних ушкоджень.
  66. Поняття та ознаки тяжкого тілесного ушкодження, його види.
  67. Розмежування тілесних ушкоджень і побоїв та мордування (ст. 126 КК України), катування (ст. 127 КК України).
  68. Розмежування залишення у небезпеці (ст. 135 КК України) і ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України).
  69. Предмет кримінальних правопорушень проти власності: ознаки та розміри. Відмежування відсутності розміру предмета кримінального правопорушення проти власності від малозначності діяння.
  70. Розмежування крадіжки (ст. 185 КК України) і грабежу (ст. 186 КК України) та шахрайства (ст. 189 КК України).
  71. Розмежування крадіжки (ст. 185 КК України) і привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України) та незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося в неї (ст. 193 КК України).
  72. Розмежування розбою (ст. 187 КК України) і насильницького грабежу (ч. 2 ст. 186 КК України) та бандитизму (ст. 257 КК України).
  73. Розмежування вимагання з погрозою насильства над потерпілим (ст. 189 КК України) і розбою (ст. 187 КК України) та насильницького грабежу (ч. 2 ст. 186 КК України).
  74. Розмежування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України) і зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України).
  75. Розмежування створення та керівництва злочинною спільнотою або злочинною організацією (ст. 255 КК України) і бандитизму (ст. 257 КК України). Ознаки банди та злочинної організації, співвідношення між цими поняттями.
  76. Розмежування терористичного акту (ст. 258 КК України) і диверсії (ст. 113 КК України) та завідомо неправдивого повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності (ст. 259 КК України).
  77. Поняття та види неправомірної вигоди, істотної шкоди та тяжких наслідків у злочинах у сфері службової діяльності.
  78. Суб'єкт злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: види та загальні риси.
  79. Розмежування зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) і перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України).
  80. Розмежування порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України), і порушення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України).
  81. Розмежування групового порушення громадського порядку (ст. 293 КК України) і масових заворушень (ст. 294 КК України) та закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст. 295 КК України).
  82. Хуліганство (ст. 296 КК України): відмежування від дрібного хуліганства (ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення), особливості розмежування зі злочинами проти життя та здоров'я особи. Характеристика понять «особлива зухвалість», «винятковий цинізм», мотиву явної неповаги до суспільства.

9. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів впродовж семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях, виконання індивідуального завдання

$\Sigma 40$ – 40:

Формула обчислення

$\Sigma 40 = \Sigma 1 / \Sigma 2 \times 8$ (вісім)

Примітка:

$\Sigma 40$ – сума максимальної кількості балів

$\Sigma 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\Sigma 2$ – кількість семінарських занять впродовж семестру.

8 – коефіцієнт

Контрольна робота (одна в семестр) – 20 балів

Поточний контроль та самостійна робота																		Разом	Залік	Сума	
Перший блок тем									Другий блок тем									КР	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18				
$\Sigma 40$																		20			

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Заочна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів впродовж семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\Sigma 10$ – 10:

Формула

$\Sigma 40 = T1 + T2 + T3 + T4$

Контрольна робота (одна в семестр) – 20 балів

Поточний контроль, контрольна робота					Контрольна робота	Разом	Залік	Сума
Перший блок тем		Другий блок тем		20				
T1	T2	T3	T4				40	100
40								

T1, T2 ... T4 – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання усної відповіді

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів.**

5 балів оцінюється за наступних умов:

- студент активно працює впродовж усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали оцінюється за наступних умов:

- студент активно працює впродовж практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали оцінюється за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали оцінюється за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал оцінюється за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії індивідуального завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Оцінка за контрольну роботу – до 20 балів. Контрольна робота містить 20 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один.

Критерії оцінювання залікової роботи

Оцінка за залікову роботу – до 40 балів. Залікова робота містить два відкритих питання та 30 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один. За відповідь на відкриті питання студент отримує від 0 до 10 балів, за відповіді на тестове завдання до 30 балів. У разі складання заліку в дистанційній формі залікова робота містить 40 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один. За відповіді студент отримує до 40 балів.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь в науково-практичних конференціях, участь у роботі наукового гуртку тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів.

Заочна форма навчання

Критерії оцінювання усної відповіді

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів**.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях за п'ятибальною шкалою оцінок.

5 балів оцінюється за наступних умов:

- студент активно працює впродовж усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали оцінюється за наступних умов:

- студент активно працює впродовж практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали оцінюється за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали оцінюється за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язано і послідовно.

1 бал оцінюється за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Оцінка за контрольну роботу – до 20 балів. Контрольна робота містить 20 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один, оцінюється в 1 бал.

Критерії оцінювання залікової роботи

Оцінка за залікову роботу – до 40 балів. Залікова робота містить два відкритих питання та 30 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один. За відповідь на відкриті питання студент отримує від 0 до 10 балів, за відповіді на тестове завдання до 30 балів. У разі складання заліку в дистанційній формі залікова робота містить 40 тестових питань по чотири варіанти відповіді в кожному. Правильний варіант відповіді один. За відповіді студент отримує до 40 балів.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь в науково-практичних конференціях, участь у роботі наукового гуртку тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності впродовж семестру	Оцінка за національною шкалою
90-100	зараховано
70-89	зараховано
50-69	зараховано
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Базова література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : від 28.06.1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Кримінальний кодекс України : від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Збірник Постанов Пленуму Верховного Суду України (1973–2011 роки) / упоряд. : Ю. М. Грошовий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : «Право», 2011. – 456 с.
6. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду України у справах кримінальної юрисдикції / упоряд. Н. О. Гуторова, О. О. Житний. – Х. : Одісей, 2012. – 432 с.

Підручники, навчальні посібники

1. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / Г. Є. Болдарь, М. К. Гнетнев, Г. М. Зеленов та ін.; за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. К. : Істина, 2011. 430 с.
2. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко; за заг. ред. В. І. Шакуна. К. : Алерта, 2013. 319 с.
3. Кваліфікація злочинів: навч. посібник / за ред.: О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. К.: Істина, 2010. 430 с.
4. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / М. Й. Коржанський ; вид. 3-тє, допов. та переробл. К. : Атіка, 2007. 592 с.
5. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
6. Теорія кваліфікації злочинів. Мультимедійний навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. В. Савченко, Е. М. Кісілюк, О. В. Процюк та ін. – Режим доступу: https://www.nai.au.kiev.ua/books/mnp_tkz/Files/programma.htm.
7. Кваліфікація злочинів: навчальний посібник / Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін.; за ред. М. І. Панова. – Х. :Право, 2016. – 356 с.
8. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Литвинова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : Константа, 2018. – 448 с.

9. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції. Харків: Право, 2018. – 368 с.
10. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В.Я. Тація. – 5-те вид., перероб. і допов. – Х. : Право, 2015. – 528 с.
11. Кримінальне право. Особлива частина : навчальний посібник / В. М. Трубников, В. І. Борисов, Я. О. Лантінов та ін. ; за заг. ред.. проф. В. М. Трубникова. – Х. : вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 336 с.
12. Кримінальне право. Особлива частина. Мультимедійний навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. В. Савченко, Е. М. Кісілюк, О. В. Процюк та ін. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Temi.htm.
13. Кримінальне право. Загальна частина. Мультимедійний навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. В. Савченко, Е. М. Кісілюк, О. В. Процюк та ін. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_zag/Files/Temi.htm.
14. Зінченко О. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини у питаннях і відповідях : наук.-практ. посіб. / І. О. Зінченко, В. Б. Харченко. К.: Атіка, 2013. – 240 с.
15. Кримінальне право. Особлива частина : навчальний посібник / В. М. Трубников, В. І. Борисов, Я. О. Лантінов та ін. ; за заг. ред.. проф. В. М. Трубникова. – Х. : вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 336 с.
16. Кримінальне право. Особлива частина : підручник / за ред.: О. О. Дудоров, Є. О. Письменський. – Луганськ : Елтон – 2, 2012. – Т. 1. – 780 с.
17. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред.: В. Я. Тація та ін. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред.: М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – 9-те вид., переробл. та допов. – К. : Юрид. думка, 2012. – 1316 с.
19. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / А. М. Ященко, В. Б. Харченко, О. О. Житний та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Харків : Право, 2019. – 482 с.
20. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін. ; за заг. ред.. О. М. Литвинова. – Харків : Право, 2020. – 656 с.
21. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 11-те вид., переробл. та допов. – Київ : ВД «Дакор», 2019. – 1384 с.
22. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник /В. Я. Тацій, В.І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 6-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 768 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми кримінального права: навч. посіб. / В.М. Попович, П.А. Трачук, А.В. Андрушко, С.В. Логін - К.: Юрінком Інтер, 2009. - 256 с.
2. Брич Л. П. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні : монографія / Л. П. Брич, В. О. Навроцький / автор вступ. стат. М. Я. Азаров. – К. : Атіка, 2000. – 288 с.
3. Восьний В.І. Особливості кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм (на прикладі ст. 129 КК України та ч.1 ст.345 КК України) / В.І. Восьний //Форум права. – 2011. – № 3. – С. 130–133.
4. Грищук В. К. Вибрані наукові праці / Грищук В. К. - Львів: Львів. державний ун-т внутр. справ, 2010. - 824 с.

5. Дудоров О.О. Вибрані праці з кримінального права / Дудоров О.О.; [Передне слово д-ра юрид. наук, проф. В.О. Навроцького] / МВС України; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. - Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. - 952 с.
6. Житний О. О. Насильство над населенням у районі воєнних дій: кримінально-правовий аналіз та кваліфікація : монографія / О. О. Житний, А. А. Васильєв, А. Р. Мухамеджанова. – Х. : Константа, 2017. – 236 с.
7. Зінченко І. О. Одиначні злочини: поняття, види, кваліфікація / І.О. Зінченко, В.І. Тютюгін. – Харків: ФІНН, 2010. – 256 с.
8. Зінченко І. О. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правових норм : навч. посіб. / І. О. Зінченко. – Харків : Право, 2017. – 114 с.
9. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / Г.Є. Болдарь, М.К. Гнетнев, Г.М. Зеленов та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. – К.: Істина, 2011. – 430 с.
10. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін. ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2016. – 356 с.
11. Кваліфікація злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : Навчальний посібник / За заг. ред. В. В. Коваленка; за наук. ред. О. М. Джузи та А. В. Савченка. - К.: Атіка, 2011. - 648 с.
12. Коржанський М. Й Кваліфікація автотранспортних злочинів / М. Й. Коржанський, В. А. Мисливий. – К. : Юрінком, 1996. – 80 с.
13. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів проти особи і власності / М. Й. Коржанський. – К. : Юрінком, 1996. – 144 с.
14. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Коржанський М.Й. – [Вид. 3-тє доповн. та переробл.]. – К.: Атіка, 2007. – 592 с.
15. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Ю.В. Баулін та ін.]; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 4-тє вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 454 с.
16. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / О.М. Алієва, Л.К. Гаврильченко, Т.О. Гончар та ін.; за заг. ред. Стрельцова Є.Л. – [4-є вид., перероб. і доповн.]. – Х.: Одиссей, 2009. – 328 с.
17. Кримінальне право України: Особлива частина : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Ю.В. Баулін та ін.]; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 4-тє вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 605 с.
18. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазин, В.О. Корнієнко та ін.; за заг. ред. Стрельцова Є.Л. – [4-є вид.] – Х.: Одиссей, 2009. – 496 с.
19. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Колос М.І. – К.: Атіка, 2007. – 608 с.
20. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посібник / П.П. Михайленко, В.В. Кузнецов, В.П. Михайленко, Ю.В. Опалинський; [За ред. П.П. Михайленко] – К.: СПД Карпук С. В., 2006. – 440 с.
21. Кримінальне право України. Загальна частина : Навчальний посібник / За ред. О.М. Омельчука. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 208 с.
22. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – [Вид. 5-тє, переробл. та доповн.]. – К.: Атіка, 2009. – 408 с.
23. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / [За ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського]. – К.: Істина, 2011. – 1121 с.
24. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – [Вид. 3-тє, переробл. та доповн.]. – К.: Атіка, 2009. – 744 с.

25. Кримінальне право. (Загальна частина): підручник / [А.М. Бабенко, Ю.А. Вапсва, В.К. Гришук та ін.]; за заг. ред. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. націон. ун-т внутр. справ. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2011. – 378 с.
26. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 680 с.
27. Кримінальне право. Особлива частина. Мультимедійний навчальний посібник [Електронний ресурс] / А.В. Савченко, Е.М. Кісілюк, О.В. Процюк та ін. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Temi.htm.
28. Кримінальне право. Особлива частина : навчальний посібник / В.М. Трубников, В.І. Борисов, Я.О. Лантінов та ін. ; за заг. ред. проф. В.М. Трубникова. – Х.: вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 336 с.
29. Кузнецов В.В. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів: навч. посіб. / В.В. Кузнецов, А.В. Савченко / За заг. ред. О.М. Джужи. – Вид. 2-ге доп. та перроб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
30. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів : підруч. / В.В. Кузнецов, А.В. Савченко; за заг. ред. В.І. Шакуна. – К. : Алерта, 2013. – 319 с.
31. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. – К.: Вид. Паливода А.В., 2006. – 300 с.
32. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм / О. К. Марін – К.: Атіка, 2003. – 224 с.
33. Марін О.К. Причини виникнення та існування конкуренції кримінально-правових норм. // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Львів, 2001. – Вип.36.
34. Марітчак Т.М. Наслідки неправильної кримінально-правової кваліфікації / Т.М. Марітчак // Митна справа. – 2002. - № 2. - С. 93-100.
35. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів. Монографія. – Київ: Атіка. – 2004. – 188 с.
36. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / В.О. Навроцький. – 2-ге вид. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 512 с.
37. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації : монографія / В.О. Навроцький – К.: Атіка, 1999. – 464 с.
38. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – [3-ге вид., перероб. та доп.]. – К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. – 964 с.
39. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред.: М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – 9-те вид., переробл. та допов. – К. : Юрид. думка, 2012. – 1316 с.
40. Нове кримінальне законодавство та постанови Пленуму Верховного Суду України (2001–2007 р.р.) / [авт. наук. ст. та упоряд. В.В. Кузнецов]. – К.: Паливода А. В., 2007. – 220 с.
41. Панов М. І. Вибрані наукові праці з проблем правознавства / М. І. Панов; передм. В. П. Тихого. – К.: Ін Юре, 2010. – 812 с.
42. Панов М. І. Загальні засади кваліфікації злочинів: лекція / М. І. Панов. – Х.: Право, 2016. – 104 с.
43. Пиленко Г.К. Теоретичні основи кваліфікації злочинів / Г.К. Пиленко – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2005. – 262 с.
44. Практика судів України з кримінальних справ: 2006–2007 рр. / За заг. ред. В.В. Сташиса, В.І. Тютюгіна – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 880 с.
45. Проблеми юридичної кваліфікації : Теорія і практика // Тези між-народної наукової конференції Вісник Академії адвокатури України. – К.: Видавничий центр Академії адвокатури України, 2010. – число 1 (17). – С. 176–178.

46. Рябчинська О.П. Додаткові підстави кримінально-правової кваліфікації. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. - №12. – Том 2., 2014. – С. 99-103.
47. Савченко А.В. Сучасне кримінальне право України : Курс лекцій / А. В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. – [2-ге вид., виправн. та доповн.]. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 636 с.
48. Созанський Т.І. Кваліфікація двох або більше злочинів, передбачених різними частинами однієї статті КК України. // Науково-Інформаційний вісник. –Право. – Вип.5., 2012. – С. 146-150.
49. Сучасне кримінальне право України: нормативно-правові документи та судово-слідча практика : Хрестоматія / Упоряд. П.П. Андрушко, В.В. Кузнецов, А.В. Савченко та ін.; За заг. ред. В. В. Кузнецова. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 496 с.
50. Теорія кваліфікації злочинів. Мультимедійний навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. В. Савченко, Е. М. Кісілюк, О. В. Процюк та ін. – Режим доступу: https://www.naiiu.kiev.ua/books/mnp_tkz/Files/programma.htm.
51. Терентьев В. І. Окремі питання кваліфікації злочинів зі спеціальним суб'єктом у кримінальному праві України / В. І. Терентьев // Актуальні проблеми держави і права. – 2005. – С. 241-245.
52. Тетарчук І.В. Теорія кваліфікації злочинів. Для підготовки до іспитів. / І.В.Тетарчук. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 104 с.
53. Топчій В.В. Кваліфікація злочинів, вчинених групами осіб в місцях масового скупчення людей / В.В.Топчій // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія ПРАВО. – Випуск 36. Том 2, 2016. – с.100-103.
54. Ус О. Правила кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті. // Вісник Національної академії правових наук України № 1 (76) 2014. – с. 149-159.
55. Ус О.В. Кваліфікація злочинів з урахуванням форм співучасті: Аналіз постанов Пленуму Верховного Суду України. // Науковий вісник Херсонського університету. – Вип.2. – Том 4, 2014. – С. 56-61.
56. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції. - Харків: Право, 2018. – 368 с.
57. Ус, Ольга Володимирівна. Кваліфікація в кримінальному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. юридич. наук : спец. 12.00.08 / О. В. Ус ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого ; Міністерства освіти і науки України. – Харків, 2020. – 46 с.
58. Устрицька Н.І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія / Н. І. Устрицька. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 216 с.
59. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / П.Л. Фріс. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К.: Атіка, 2009. – 512 с.
60. Хряпінський П.В. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. / П. В. Хряпінський. – Суми: Университетская книга, 2009. – 687 с.
61. Шевчук А.В. Незакінчений злочин: поняття, види та особливості кваліфікації. // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 236: Правознавство. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 117-120.
62. Шевчук А.В. Фактична помилка та особливості кваліфікації її різновидів: постановка проблеми. // Ерліхівський збірник Чернівецького національного університету: Наукові доповіді та повідомлення. Вип. 4-5. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 202-206.
63. Ярмиш. Н. Проблеми кваліфікації злочинів, вчинених групою осіб за попередньою змовою / Н. Ярмиш. // Вісник Національної академії прокуратури України. – 4'2010. – С. 53-58.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео лекції, інше методичне забезпечення

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua/>
4. Пошукова система «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL : <https://reyestr.court.gov.ua>
5. Відео лекцій та інше методичне забезпечення. URL : <https://classroom.google.com/c/NTQ1MTAzMDk0MzI5?cjc=tqzj4tf>.